Conceptversie: 2.0
Datum: 23-11-2021

Methodische Aanpak
Gebiedsgerichte Beleidsrealisatie (GBR)

Binnen de gemeente Amsterdam wordt er voor veel verschillende thema's beleid gemaakt. Dit leidt tot beleidsdocumenten, programma's, projecten en uitvoeringsagenda's met betrekking tot allerlei verschillende thema's en met uiteenlopende beleidsdoelstellingen. De vraag is hoe al dit opgestelde beleid kan worden toegepast op een gebiedsopgave voor een specifiek gebied.

Het is van toegevoegde waarde om daarvoor een generieke aanpak te ontwikkelingen die op verschillende (bestaande) gebieden kan worden toegepast. Deze notitie is een uitwerking van de stappen die hierbij kunnen helpen. Deze verschillende stappen vormen met elkaar de methodische aanpak Gebiedsgerichte Beleidsrealisatie (GBR). Deze methode kan op specifieke gebieden in de **bestaande stad** worden toegepast. In deze notitie worden de verschillende stappen en de daarbij behorende kanttekeningen uiteengezet. **De methode probeert daarmee een procesaanpak te schetsen waarmee een duidelijk beeld van de gebiedsopgave voor een specifiek gebied** kan worden verkregen. Met een heldere gebiedsopgave is het duidelijk welke transitie er moet worden ingezet om het gebied van de huidige situatie richting de gewenste situatie voor het gebied te krijgen. Vervolgens kan aan de hand van deze gebiedsopgave, in samenwerking met de buurt, worden gewerkt aan **een concreet plan voor de herinrichting en het gebruik van de openbare ruimte in het gebied**. Hierbij moeten de maatregelen en het tijdspad die nodig zijn om dit gewenste plan te realiseren duidelijk worden gemaakt in **een draaiboek** voor het betreffende gebied.

**GOTIK = Geld, Organisatie, Tijd, Informatie en Kwaliteit*

Conceptversie: 2.0
Datum: 23-11-2021

Randvoorwaarden Gebiedsgerichte Beleidsrealisatie

Er is een aantal randvoorwaarden waarmee rekening gehouden dient te worden wanneer er met de methodische aanpak GBR wordt gewerkt. Zo is het van belang om:

- **De aanleiding voor het inzetten van de methode GBR duidelijk te maken.** Er moet een aanleiding zijn om de methodische aanpak GBR in het betreffende gebied in te zetten. Een aanleiding kan zijn dat er al geruime tijd klachten uit de buurt komen over het functioneren van de openbare ruimte in het gebied. Ook het op de planning staan van grote werkzaamheden in het betreffende gebied kan als aanleiding worden gezien om aan de slag te gaan met de methodische aanpak GBR.
- **Een integraal gebiedsadviseur als projectleider aan te wijzen voor het proces.** Bij de methode GBR is het van belang op een integrale manier naar het betreffende gebied te kijken. Het is daarom aan te raden om een integraal gebiedsadviseur als projectleider voor het toepassen van de methode GBR aan te wijzen.
- **Een team GBR voor het gebied te formeren**. Een integraal team waarin collega's vanuit verschillende afdelingen en met verschillende expertises deelnemen is gewenst om de gebiedsopgave integraal aan te kunnen pakken. Onderstaande tabel geeft aan welke rollen minimaal in het team vertegenwoordigd dienen te zijn.

Rol	Taak
Ruimtelijk Ontwerper	Vertaalt de voorliggende opgaven naar onderzoeksvragen en oplossingsmogelijkheden
Omgevingsmanagement	Zorgt voor een analyse van stakeholders en belangen
Communicatie	Zorgt voor een eenduidige communicatie (in afstemming met andere stakeholders in het gebied)
Gebiedsmanagement	Vertegenwoordigt de stem van de gebiedsmanager én de bewoners en ondernemers in het gebied
Beleid	Zorgt voor concrete input uit de verschillende beleidsthema's

- **Duidelijkheid te bieden over de inbreng vanuit de organisatie en de inbreng van de buurtbewoners.** Bij gebiedsgerichte beleidsrealisatie is de inbreng vanuit het gebied/de buurt van groot belang. De buurt wordt daarom ook als een volwaardige gesprekpartner beschouwd en levert mede input voor het uiteindelijke plan. De organisatie levert in het proces de expertise en kennis van verschillende thema's en zorgt er voor de lange termijn visie voor het gebied wordt geborgd. Ook heeft de organisatie als taak om de belangen van de buurt af te wegen tegen de belangen van de rest van de stad en overige stakeholders. De buurt levert tijdens het proces de expertise op buurtniveau. Door het betrekken van de buurt bij het proces wordt er gewaarborgd dat er daadwerkelijk voor 'de Amsterdammer' wordt gewerkt aan het gebied.
- **Gebiedsmanagement draagt de opdracht aan en geeft richting aan het proces.** Omdat de opdracht ten dienste staat van het gebied is de betrokkenheid van de gebiedsmanager als (mede-)opdrachtgever onontbeerlijk. De gebiedsmanager geeft vanuit zijn of haar gebiedskennis richting aan het proces en zorgt voor de noodzakelijke afstemming met het gebiedsteam en het (lokale) bestuur.

Conceptversie: 2.0
Datum: 23-11-2021

Stappen voor Gebiedsgerichte Beleidsrealisatie

Stap 1: Inventariseren

Om een goed overzicht te scheppen van wat er tot nog toe gebeurd is in het betreffende gebied wordt er eerst geïnventariseerd wat er allemaal 'op de plank' ligt. Deze inventarisatie is gebaseerd op 2 soorten informatie:

- **Ambtelijke informatie:** beleidstukken, verslagen, plannen van aanpak et cetera. Dit is met name 'harde informatie' in de vorm van documenten.
- **Informatie uit de buurt:** correspondentie, vragen, suggesties, voorstellen, klachten. Dit is een mix van 'harde informatie' zoals documenten en data uit verschillende datasystemen en daarnaast 'zachte informatie' in de vorm van kennis en expert judgement van mensen.

Ambtelijke informatie	Informatie uit de buurt
Beleidsdocumenten, programma's, projecten, gebiedsplannen, verslagen	Correspondentie met de buurt, vragen uit de buurt, voorstellen van de buurt, data over de buurt en overige documenten
	Expert judgement en kennis uit en van de buurt

Stap 2: Analyseren

Met het afronden van de inventarisatie is het tijd om al het opgehaalde te analyseren. Alle opgehaalde informatie te duiden. Hiermee wordt scherpt gemaakt wat de informatie betekent voor het gebied en voor de gebiedsopgave. Afhankelijk van de situatie en het gebied kan er worden gedacht aan de volgende vormen van analyseren:

- **Beleidsanalyse**
  Per beleidsveld wordt nagegaan of er specifieke doelstellingen voor het betreffende gebied zijn beschreven en/of er concrete uitspraken worden gedaan met betrekking tot de ambities voor het gebied. Daarnaast kunnen specialisten voor bepaalde thema's worden gevraagd een concrete vertaalslag te maken van het beleid naar het gebied.

Wat wordt er bedoeld met beleid?

Met beleid worden door de gemeenteraad vastgestelde beleidsdocumenten bedoeld. Daarnaast wordt er ook gekeken naar beheerplannen en naar documenten die relevante Programma's en projecten voor het gebied beschrijven.

- **Omgevingsanalyse**

Met behulp van aanwezige data, kaarten en informatie kan een duidelijk beeld worden gekregen van het betreffende gebied. Uitkomsten van o.a. gebied enquêtes kunnen een inzicht geven van hoe de buurtbewoners het gebied ervaren. Indien er al veel participatie met de buurt heeft plaatsgevonden kan er een tijdslijn van communicatiemomenten met de buurt worden opgesteld. Het is ook van belang hierbij in beeld te brengen welke thema's er tijdens deze communicatiemomenten met de buurt ter sprake zijn gekomen. Wanneer hier acties uit zijn voort gekomen is het belangrijk dit ook mee te nemen in het overzicht.

- **Stakeholder analyse**
  Vaak zijn er meerdere actoren in het gebied aanwezig, allemaal met verschillende belangen. Het doen van een stakeholderanalyse kan in dat geval van toegevoegde waarde zijn. Een stakeholder analyse kan inzicht geven in de verhoudingen, gewenste richtingen en tegengestelde belangen binnen een gebied.

Stap 3: Dialoog met de buurt

Na het doorlopen van stap 1 en stap 2 is er een duidelijk beeld van het gebied en de te realiseren beleidsdoelstellingen voor het gebied ontstaan. Dit is het moment om dit eerste 'basisbeeld' te spiegelen bij de buurt. Het is van belang op de buurt zo vroeg mogelijk bij het proces te betrekken. Idealiter is dit nog voordat er een projectdefinitie bekend is. **Het is hierbij van groot belang om de verantwoordelijke portefeuillehouder/wethouder optimaal van het proces op de hoogte te houden**.

Wordt het geschetste basisbeeld herkend? Wat vindt de buurt van de gemeentelijke organisatie en wat verwacht zij daarvan? Zijn er belangrijke dingen over het hoofd gezien? In dit gedeelte van het proces kan ook worden gekeken op welke manier de inbreng van de buurt kan worden gebruikt voor de te ontwikkelen maatregelen. Daarnaast is het tijd om contact te zoeken met projecten en programma's die worden uitgevoerd in het gebied waarmee afstemming noodzakelijk en/of een koppeling qua werkzaamheden mogelijk is. Vooral bij het ontwikkelen van een gebied in de bestaande stad vragen grote aanpassingen vaak om een meerjarige aanpak. Daarvoor is het belangrijk om optimaal gebruik te maken van andere uitvoeringsambities in het gebied.

Stap 4: Maatregelen uitwerken

Met de verzamelde input, zowel intern als extern, worden een aantal eerste toekomstvisies en daarbij behorende maatregelen voor het gebied geschetst. De maatregelen worden daarbij ook uitgezet in de tijd. Het is belangrijk om ook in deze fase de buurt te betrekken bij het uitwerken van de maatregelen.

Randvoorwaarde: Wat is er nodig om maatregelen te realiseren?

Met het opstellen van maatregelen moet er ook worden nagedacht over wat er nodig is om de gewenste maatregelen te realiseren. Met welke projecten en plannen moet rekening worden gehouden? Wat is er nodig qua financiën? En welke afspraken moeten nog worden gemaakt? Het is belangrijk om daarbij te kijken naar andere ontwikkelingen in een gebied; goed af te stemmen met andere lopende programma's/projecten om zo optimaal de kansen en mogelijkheden in het gebied te benutten.

Conceptversie: 2.0
Datum: 23-11-2021

Met de uitgebreide beleidsanalyse, de gesprekken met de buurt en een eerste aanzet tot gewenste maatregelen ligt er een aanzet voor **een startnotitie voor het gebied.** Deze startnotitie kent een zekere mate van concreetheid. Het geeft de globale structuur weer voor het gebied en schetst daarnaast een (gedetailleerd) stedenbouwkundig plan. Daarnaast bestaat deze startnotitie uit een globaal implementatieplan. In dit globale implementatieplan zijn tenminste de volgende 4 thema's opgenomen:

- Een eerste inschatting van de kosten van het voorgestelde plan;
- Een fasering van de voorgestelde maatregelen;
- Een overzicht van andere partijen die een rol kunnen spelen bij het realiseren van het plan en waar mogelijk ook mee kunnen financieren;
- Een overzicht van andere ontwikkelingen in het gebied waar wel of geen koppeling mee wordt gezocht.

Inschatting van de kosten

Fasering maatregelen

Overzicht partijen voor mede - financiering en realisatie

Overzicht overige ontwikkelingen in het gebied

Deze startnotitie kan vervolgens aanleiding zijn voor een vervolgproces. Bijvoorbeeld:

- ➔ **De startnotitie kan dienen als stap 0 in het PBI planproces**. Met het toepassen van de methodische aanpak gebiedsgericht werken is er een grondig en gedegen gebiedsgericht onderzoek gedaan naar de gewenste ontwikkelrichtingen van een gebied, zowel gezien vanuit de gemeentelijke organisatie als in gesprek met de bewoners. Door dit proces zorgvuldig aan te pakken kunnen fase 1 (initiatief) en fase 2 (uitgangspunten) in het PBI mogelijk sneller maar met voldoende draagvlak worden doorlopen. Als dit leidt tot een goed doordachte startnotitie met voldoende draagvlak bij bewoners en andere stakeholders kan dit in de uitwerking (fase 3 en 4) en uitvoering veel winst opleveren in doorlooptijd, politiek draagvlak en tevredenheid van de omgeving.
- ➔ **De startnotitie kan mede richting geven aan het Integraal Gebiedsplan.** De startnotitie kan onderdeel worden van het Stedelijke Programmeerproces. Het kan de basis vormen voor het uitwerken van een Integraal Gebiedsplan.

Ten slotte:

1. *Op dit moment wordt de methodische aanpak GBR toegepast in de Aanpak Binnenstad in de Westelijke Grachtengordel in centrum Amsterdam. Dit betekent dat de inzichten die tijdens dit proces worden opgedaan worden gebruikt om de methode aan te scherpen. De methode is daarmee nog in ontwikkeling.*
2. *Er zijn binnen de organisatie meerdere methoden in ontwikkeling die zich richten op het gebiedsgericht en integraal maken van plannen voor gebieden. Deze methoden verschillen in complexiteit en focus. Het is van belang de ontwikkeling van deze methoden in relatie te zien tot de methodische aanpak GBR en andersom.*